

MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN VE ALMAYAN ÖĞRENCİLERİN MUHASEBE MESLEĞİ VE MUHASEBE MESLEK MENSUPLARINA KARŞI BAKIŞ AÇILARININ KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ: SDÜ ÖRNEĞİ*

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE PERSPECTIVES OF THE STUDENTS WHO HAVE TAKEN AND HAVE NOT TAKEN ACCOUNTING EDUCATION TO ACCOUNTING PROFESSION AND ACCOUNTING PROFESSION MEMBERS: EXAMPLE OF THE SULEYMAN DEMIREL UNIVERSITY

Ali APALI

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu
(aapali@mehmetakif.edu.tr)
ORCID: 0000-0002-3521-0150

Őule ERTÖRK

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe ve Finansal Yönetim ABD
(suleerturan@sdu.edu.tr)
ORCID: 0000-0001-5800-7019

Özge ACUN

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe ve Finansal Yönetim ABD
(ozgeacunn.1641@gmail.com)
ORCID: 0000-0001-7477-5974

ÖZ

Bu çalışmada muhasebe meslek elemanı yetiştiren muhasebe ve finansal yönetim bölümündeki potansiyel muhasebe meslek mensubu adayları olan öğrencilerinin, daha az sayıda muhasebe dersi alan işletme bölümü öğrencilerinin ve muhasebe dersini hiç almamış olan ilahiyat fakültesi öğrencilerinin muhasebe mesleğine ve muhasebe meslek mensuplarına bakış açılarının ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışmada, muhasebe eğitiminin mesleğe bakış açısında oluşturduğu farklılıklar üç farklı öğrenci grubu öğrenci grubu üzerinde ortaya konulmaya çalışılmıştır. Anket yöntemi ile gerçekleştirilen veri toplama işleminde, Süleyman Demirel Üniversitesi bünyesinde bulunan farklı üç bölümün 2. ve 4. sınıf, I. ve II. öğretimlerinde öğrenim gören toplam 420 öğrencinin çalışmanın hipotezlerini ölçmek amacıyla hazırlanan sorulara ait görüşleri toplanmaya çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler One Way Anova, Güvenilirlik analizi, Post Hoc testlerine tabi tutulmuştur. Bu sonuca göre üniversite öğrencilerinin almış oldukları eğitimlerin, muhasebe mesleği ve muhasebe meslek mensuplarına karşı bakış açıları üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe Mesleği, Muhasebe Meslek Mensubu, Süleyman Demirel Üniversitesi.

* Bu çalışmanın özet metni 4. Lisansüstü İşletme Sempozyumunda sözlü olarak sunulmuştur.

Gönderim Tarihi: 12.05.2019

Kabul Tarihi: 31.12.2019

www.iibfdergi.ibu.edu.tr - http://dergipark.gov.tr/esad

ISSN: 1306 - 2174

ABSTRACT

In this study, it aims to put forward the perspectives of the students who are potential candidate of accounting profession member in the accounting and financial management department which is trained accounting profession staff, and students of business administration who have taken a small number of accounting lesson and students of faculty of theology who have never taken an accounting lesson to accounting profession and accounting profession members. In this study, it is tried to reveal that differences in the perspective of the accounting education to accounting profession on the group of students divided into three sections. In the data collection process carried out through the survey, it is consulted that a total of 420 student's opinions from the 2st and 4nd class, I. and II. education who are studying in three departments which is mentioned in Süleyman Demirel University. Data obtained in the research were subject to One Way Anova, Reliability Analysis, Post Hoc Test. As a result of the research, two hypotheses which were prepared fit for purpose were accepted. Accordingly, it was found out that education of university students had an impact on the perspectives of the accounting profession and accounting profession members.

Keywords: Accounting Profession, Accounting Profession Member, Süleyman Demirel University.

1. Giriş

Muhasebe, işletmelerin bir muhasebe dönemi içerisinde oluşan finansal nitelikteki işlemlere ait verileri toplayan, kaydeden, elde ettiği verileri işleyerek sınıflandırılan ve özetleyerek bilgi kullanıcılarına raporlar halinde sunup analiz eden bir bilim dalı ve bir bilgi sistemidir. Muhasebeci ise bütün bu süreci devlete topluma mesleki kuruluşlara karşı sorumlulukla yürüten meslek sahibidir.

Küreselleşmenin getirmiş olduğu hızla artan gelişme ve ilerlemeler sonucunda muhasebe mesleğine olan önem günden güne artmıştır. Ayrıca kamunun tüm kesimlerinde statüsü yüksek ve etkileyici özelliklere sahip olmasından dolayı günümüz dünyasında uzmanlık gerektiren bir meslek konuma gelmiştir. Muhasebe mesleğinin önemi arttıkça muhasebe meslek eğitimi ve bu mesleği tercih edeceklerin muhasebe bilgi ve becerilerini kazanarak mesleği sağlıklı bir şekilde yerine getirmeleri gerekliliği de artmıştır.

Üniversiteler yüksek düzeyde eğitim veren, sahip olduğu öğrenci portföyüne ilgili mesleki bilgi ve eğitimleri sunan, ihtiyaç duyulan sektörlere vasıflı elaman yetiştiren, bilimsel araştırmalar yapan bir öğrenim kurumudur. Muhasebe mesleğine yönelik muhasebe eğitimi alan ve bu mesleği icra edecek olan öğrencilerin; mesleği etkin, sorumluluk sahibi, toplumun ahlakı ve ekonomik değerleri açısından farkındalığı olan, tüm toplumun çıkarlarını gözetecek güvenilirliğe sahip bireyler olarak görmesi ve bunlara yönelik algılarının oluşması, mesleğin geleceği için oldukça fazla öneme sahiptir.

Bu araştırmada muhasebe meslek eğitimi alan ve almayan Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin muhasebe mesleği ve muhasebe meslek mensuplarına yönelik bakış açılarının karşılaştırmalı olarak araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle araştırmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuş, literatürden örnek çalışmalar sıralanmıştır. Sonrasında ise araştırma hipotezlerine yönelik analizler yer almıştır.

2. Kavramsal Çerçeve

Toplumu oluşturan kişiler muhasebeyle iç içe yaşarlar ve hemen hemen herkes günlük işlerinde muhasebeyle ilgilenmek durumunda kalır, bunun için muhasebe sadece muhasebede uzman olan kişilerin ilgileneceği bir alan olarak görülmemelidir. Muhasebe işletmenin ekonomik

birimleri içinde yerini alır ve toplum için büyük önem taşır. Muhasebe işletmenin dili olarak adlandırılır (Ergin, 1997: 4). Muhasebe, ilk olarak ticari hayatın bir gerekliliği olan kayıt tutma ihtiyacından ortaya çıkmıştır. Zamanla muhasebenin görevi, amacı, yöntemi değişime uğrayarak sosyal yönü de ortaya çıkmıştır (Gökgöz, 2012: 29).

Muhasebe, işletmenin varlıkları üzerinde değişime neden olan ve para ile ifade edilen bilgileri kaydeden, sınıflayan, özetleyen analiz eden ve sonuçları yorumlayarak bir rapor şeklinde ilgili kurum ve kişilere sunan bilgi sistemi olarak tanımlanmaktadır (Cemalçılar vd., 2003: 9). Muhasebe; veriler, sayılar ve değerlerden oluşan mekanik tablolardan oluşuyor gibi görünse de eldeki sayısal değerleri bir araya getiren ve analizleyen bireylerdir ve bu değgerlere bakarak karar verecek olan yöneticilerdir. Bütün bu bilgileri kullanıma sunacak olan ise muhasebe meslek elemanlarıdır (Gökgöz, 2012: 35).

Türkiye’de muhasebecilik mesleği 3568 sayılı “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu” ile düzenlenmiştir. Düzenlemenin amacı, “işletmelerde faaliyetlerin ve işlemlerin sağlıklı ve güvenilir bir şekilde işleyişini sağlamak, faaliyet sonuçlarını ilgili mevzuat çerçevesinde denetlemeye, değerlendirmeye tabi tutarak gerçek durumu ilgililerin ve resmî mercilerin istifadesine tarafsız bir şekilde sunmak ve yüksek meslekî standartları gerçekleştirmek üzere, “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik” ve “Yeminli Mali Müşavirlik” meslekleri ve hizmetleri ile Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğinin kurulmasına, teşkilat, faaliyet ve denetimlerine, organlarının seçimlerine dair esasları düzenlemektir” olarak açıklanmıştır (3568 sayılı RG). Bu kanunla düzenlenen muhasebe mesleğinin gerekçesi; ekonomik gelişmelerle beraber artan görev ve sorumlulukların vergi ihtiyacını da arttırmasıyla vergi denetim seviyesinin artması olmuştur. Ayrıca sermaye şirketlerinin sermayelerini arttırmak için başvurduğu küçük yatırımcılara karşı, işletme güvenilirliğini sağlamanın zorunlu hale gelmesi ve bir yandan vergi diğer yandan ticari hayatta meydana gelen değişmeler ve bunların neden olduğu sorunlar da finansal denetimi zorunlu hale getirmiştir. Muhasebe ve mali müşavirlik mesleğinin ortak bir tanımının olmaması ve muhasebe uygulamalarının da tek düzenlikten yoksun olması böyle bir kanuna gereklilik doğurmuştur. Muhasebe ve buna bağlı mesleklerin gelişmekte olan işletmelerin ihtiyaç duyduğu mali bilgileri sunan tek kaynak olması ve de denetim fonksiyonunu uygulayabilmesi için tek yol olması nedeniyle önemli bir meslektir (Ertaş, 2007:137).

Muhasebe mesleğini icra eden kişilerle ilgili genel olarak “muhasebeci” tanımı kullanılmaktadır. Muhasebeci, işletmedeki finansal nitelikteki olayları kaydeden, sınıflayan, özetleyen, analiz eden, raporlayan ve sonuçlandıran, bütçe ve denetim için bilgileri düzenleyen, aynı zamanda yönetim faaliyetlerini izleyen kişidir. Muhasebeci, muhasebe politikalarını oluşturur, hesap planı ve finansal raporları tasarlar, muhasebe işlerini yürütür. Aynı zamanda yönetimin ihtiyaç duyduğu özel raporları üreten ve vergi ile ilgili işlemleri de yürüten kişidir (Bektöre, 2003: 5).

Devlette ekonomik ve mali sistemin işleminde ve bu yapının sağlam bir şekilde sürdürülmesinde muhasebe meslek mensuplarının önemli olduğu düşünülürse, muhasebe mesleği hem devlet hem de işletmeler için önemli meslek grupları arasında yer alır. Bunun yanında ekonomide meydana gelen gelişmelerle beraber finansal raporlarla birlikte denetimin de ön plana çıkması mesleği daha da önemli hale getirmiştir. İçinde bulunulan yüzyılda, muhasebe mesleğinin sorumluluğunun artması, mesleğin ona olan güvenin sağlamlaşırması gerekliliğini arttırmış yine mesleğin işlevinin ve etkinliğinin topluma daha iyi anlatılması ve toplumsal ahlak kuralları çerçevesinde mesleğin yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Toroslu, 2012: 68).

Muhasebe, karar alma ve muhasebe sisteminin oluşturulması olarak tanımlanırsa, bu sistemi birçok faktör etkiler. Bu faktörler; insanın iç dünyasından kaynaklanan inançlar, etik değerlerden insanı etki altına alan dışsal faktörlere kadar politik ve kültürel yapıların tamamı olabilir (Usul, 2007: 18). Toplumların oluşturdukları muhasebe bilgi sistemi o toplumun sosyal, kültürel, ekonomik değer ve durumlarından hatta halkın refah durumundan etkilenir. Bu yüzden muhasebe literatüründe muhasebe kültür ilişkisini, ekonomi ve muhasebe arasındaki ilişkiyi konu eden araştırmalar yapılmıştır; çünkü açık bir sistem olarak muhasebe sosyolojik olarak içinde bulunduğu sistemde diğer bilim dallarından etkilenmiş ve etkilenmektedir (Karapınar, 2005: 45).

Muhasebe mesleği diğer mesleklerle ortak özellik gösteren değerleri içerir. Bunları sıralamak gerekirse (TMMOB, 2006: 57);

- Mesleki kural ve ilkelere bağlı, etik değerlere uygun davranması gerekir.
- Dürüstlük esas olmalı şeffaf ve objektif davranılmalı, çıkar üzerine davranılmamalı, tarafsız ve hesap verebilir olmalıdır.
- Yapılan işlerde sadakatle davranılmalı, işveren ve müşterilerle profesyonel bir ilişki kurulmalıdır.
- Mesleğin onurunu korumaya, güvenilirliğini arttırmaya çalışılmalıdır.

Muhasebe mesleği, yukarıda belirtilen çerçevede şekillenirken gelecekte muhasebe mesleğini etkileyecek faktörler; refah düzeyinde artış, merkezi yönetimden kaçış, küreselleşme, yakınsama ve uyum çalışmaları ile dünya çapındaki muhasebe standartları çalışmaları olarak ortaya çıkmaktadır. Refah düzeyinde artış; profesyonelliği ve bireyselliği beraberinde getirirken; merkezi yönetimden kaçış, genel muhasebe ile yönetim muhasebesinin birbirinden ayrılarak muhasebeye sadece işlemleri kontrol edici bir işlev yüklemeyi ifade etmektedir. Küreselleşmeyle rekabet ortamının artması işletmelerde finansal olmayan verilerin kullanımını arttırarak gelecekte muhasebeyi şimdiki durumunda farklı bir noktaya götüreceği öngörülmektedir.

3. Literatür Özeti

Muhasebe mesleğine yönelik, öğrencilerin muhasebe mesleğine bakış açılarını araştıran çalışmalardan örnekleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür.

Özcan, Ünal ve Helhel (2009) "Muhasebe Programı Öğrencilerinin Cinsiyet ve Öğrenim Durumunun Muhasebe Mesleğine Yönelik Tutumları ile İlişkilendirilmesi" adlı çalışmalarında, Akdeniz Üniversitesi bünyesinde bulunan bir meslek yüksekokulunda, muhasebe programı öğrencilerinin muhasebecilik mesleğine karşı bakış açıları ve muhasebe mesleğine karşı tutumları tespit etmeyi amaçlamışlardır. Yapılan çalışma sonucunda kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre muhasebe mesleğine daha olumlu baktığı ve ikinci öğretimde okuyan öğrencilerin birinci öğretimde okuyan öğrencilere kıyasla muhasebe mesleğinden ve muhasebe derslerinden beklentilerinin daha zayıf olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Çelenk, Atmaca ve Horasan (2010) Marmara Üniversitesi'nde gerçekleştirdikleri muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe algıları üzerine yaptıkları araştırmada; öğrencilerin muhasebe alanındaki değişimlerden haberdar olduğu ve muhasebe alanından memnun olma oranının bu sonucu etkilediği belirlenmiştir. Bunun sonucunda da öğrencilerin eğitimlerini tamamladıktan sonra muhasebe alanında çalışmak istedikleri, öğrencilerin muhasebe alanına yönelik ciddi bir yaklaşım içinde olduğu sonucuna varılmıştır.

Albez ve Bilici (2012) muhasebe eğitimi alan oğrencilerin, eğitim gördüğü meslek dalında kariyer yapmayı amaçladıklarını, muhasebe mesleğini seğerken etkili olan faktörlerin neler olduğunu ve meslek kanununda yapılan değişikliğin oğrenciler üzerindeki etkisine yönelik bir araştırma yapmıştır. Araştırmada genel olarak oğrencilerin muhasebe mesleğini devam ettirmeye yönelik bir kariyer planladıkları sonucuna varılmıştır.

Bozkurt, ksz ve Karakuş (2013) muhasebe eğitiminin niteliği ve bu eğitimin muhasebe mesleğine etkisine yönelik bir araştırma yapmışlardır. Araştırmanın sonucunda da muhasebe eğitiminin, muhasebecilik mesleği ile ilgili bilimler açısından oğrencileri bilgilendirmenin dışında yetersiz olduğunu ortaya koymuşlardır.

Tepeli ve Kayıhan (2015) lisansüstü programlarında eğitim alan oğrencilerin muhasebe mesleğine bakış açılarının değerlendirilmesine yönelik bir araştırma yapmışlardır. İşletme oğrencilerinin muhasebe mesleğini seğmelerine etki eden faktörler, oğrencilerin demografik özelliklerine göre değerlendirilmişlerdir. Çalışma sonucunda mesleğe yönelmeye etki eden muhasebe derslerinin ve faktörlerin, oğrencilerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Erduru, Deran ve elik (2017) muhasebe eğitimi alan oğrencilerin muhasebe mesleği ile ilgili düşünceleri, mesleği tercih nedenleri, mesleğe bakış açıları ve bu bakış açılarının demografik faktörlere göre değişikliğinin tespit edilmesi üzerine yapılan bu araştırmada elde edilen en önemli bulgu, oğrencilerin mesleğe yönelik bilgisizliğinden kaynaklandığı düşünülen önermelere karşı kararsız tutumlarıdır.

İpek, ksz ve Yücesan (2017) meslek yüksekokulu oğrencilerinin muhasebe mesleği hakkındaki görüşlerinin ölçülmesi ve analiz edilmesi üzerinde bir çalışma yapmışlardır. Yapılan çalışmada muhasebe mesleğine bakış açılarının olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Duman (2018) meslek liselerinde eğitim gören oğrencilerin muhasebe meslek algısı üzerine araştırmada bulunmuş ve yapılan analizler sonucunda oğrencilerin genel olarak muhasebe meslek algısı yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında oğrencilerin okulda eğitim aldıkları 10 ve 11 sınıfta meslek algısının yüksek iken, staja başladıkları 12. sınıfta mesleki algılarında düşme olduğu saptanmıştır.

Akyüz, Yeşil ve Ay (2018) Uşak niversitesi'nde muhasebe mesleği seçiminde etkili olan faktörlerin incelenmesine yönelik yapılan araştırmada kişisel tercihler, saygınlık ve sosyal statü beklentisi, mesleki deneyim, evre etkisi, çalışma şartları, bağımsız çalışma, mesleki gelişim faktörlerinin meslek seçiminde etkili olduğu sonucuna varılmış bunlarla beraber özellikle verilen muhasebe eğitiminin, oğrencilere yönelik düzenlenen etkinliklerin, yakın çevrenin ve meslek çalışma şartlarının muhasebe eğitimi alan oğrencilerin muhasebe mesleğini seğmelerinde ne çıktığı belirlenmiştir.

Literatürden özetlenen çalışmaları çoğaltmak mümkündür. Görüleceği üzere daha çok oğrencilerin bölümlerinin farklılaşmasının muhasebe eğitimi ve muhasebe meslek mensupları üzerindeki bakış açısının farklılaşmasına yönelik bir çalışma tespit edilememiştir. Bundan dolayı eğitimin muhasebe mesleğine ve muhasebecilere bakış açısı üzerindeki etkisinin araştırılması bir sonraki başlıkta yer almıştır.

4. Araştırma

Bu başlık altında, araştırmanın konusu ve amacı, evreni ve örnekleme, sayıtları ve yöntemi başlıkları ile araştırmanın hipotezleri, güvenilirlik analizi ve araştırma anketinden elde edilen verilerin analizleri yer almıştır.

4.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Muhasebe bilimi ve muhasebe mesleğinin geçmişi insanlığın ilk çağlarına kadar uzanmaktadır. Bu bağlamda muhasebe mesleği ile bu mesleği icra edenler hakkında öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesi çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu kısım dahilinde çalışmaya konu olan örneklem içerisinde muhasebe eğitimini yoğun alan, eğitimi kısmen alan ve muhasebe mesleği ile ilgili hiçbir eğitim almayan öğrencilerin görüşlerinin tespit edilip, oluşan farklılıkların bölüm esasına göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturulmaması ise çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

4.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın kapsamını Süleyman Demirel Üniversitesi'nin Yalvaç Büyükkutlu Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Muhasebe ve Finansal Yönetim Bölümü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü ile İlahiyat Fakültesi'nde eğitim gören öğrencilerdir. Bu öğrencilerin tamamını ulaşmak zaman-fayda açısından gerekli olmadığı için sadece bahsedilen bölümlerin 2. ve 4. Sınıfında eğitim alan öğrencilerin gönüllülük esasına göre çalışmaya dahil edilmiştir. Bu kapsamda çalışmanın bölümler temelinde örneklem sayıları işletme bölümünden 155, muhasebe ve finansman bölümünden 105 ve ilahiyat bölümünden ise 160 öğrenci olmak üzere toplam 420 kişi olmuştur. 420 kişi üzerinden çalışma tamamlanmıştır.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın verileri yüz yüze görüşülerek anket yöntemi ile elde edilmiştir. Anket hazırlanırken, Bozkurt, Öksüz ve Karakuş (2013), İpek, Öksüz, Yücesan (2017) ve Tepeli, Kayhan (2015)'in çalışmalarından faydalanılmıştır. Çalışmada kullanılan anket formu iki bölümden oluşmuştur. İlk bölüm katılımcıları tanımaya yönelik 8 tanımlayıcı sorudan oluşmakta, ikinci bölüm ise likert ölçeğe göre hazırlanmış, muhasebe mesleği ve muhasebe meslek mensuplarına karşı bakış açılarını tespit etmeye yönelik 30 yargı belirten sorudan oluşmaktadır. Anketin birinci kısmında bulunan sorular çoktan seçmeli ve sıralama soruları iken, ikinci kısımdaki sorular 5'li likert ile hazırlanmıştır. Araştırma sorularından elde edilen veriler SPSS 20.0 paket programı ile analize tabi tutulmuştur.

Araştırma sorularının öncelikle güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Sonrasında birinci kısmın sorularının verileri frekans ve yüzde dağılımı ile tablollaştırılmıştır. Son kısımda ise veriler, katılımcıların bölümler arasındaki bakış açısının ortaya çıkarılması ve hipotezlerin test edilmesi amacı ile One Way Anova testine tabi tutulmuştur.

4.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmada, tanımlayıcı sorular ile muhasebe meslek adayı olan ve olmayan öğrencilerin verilerinin ilişkilendirilerek hazırlanan hipotezler şu şekildedir;

H1: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin muhasebe meslek mensuplarına karşı bakış açılarında bölüm esasında ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H2: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin muhasebe mesleğine karşı bakış açılarında bölüm esasında ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

4.5. Güvenirlilik Analizi

Araştırmada uygulanan anketin sorularının güvenirlilik analizi sonuçları tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Cronbach’s Alpha	N of Items
0,894	22
0,640	7
0,904	29

Araştırma hipotezlerinin test edildiği soruların verilerinin birinci kısmı muhasebe meslek mensuplarına karşı bakış açısının tespitine yönelik olup, Bu sorulara uygulanan güvenirlilik analizi sonucunda Cronbach’s Alpha değeri 0,894 olarak bulunmuştur. Bu değer Kalaycı (2009:405)’ya göre $0,80 < \alpha < 1,00$ olduğu için ölçek yüksek derecede güvenilir olarak kabul edilmektedir. Anket sorularının ikinci kısmı ise muhasebe eğitime yönelik bakış açısının tespit edilmesine yöneliktir. Bu analiz sonucunda soruların Cronbach’s Alpha değeri 0,640 olarak bulunmuş ve ulaşılan bu değer $0,60 < \alpha < 0,80$ aralığında olduğu için ölçek oldukça güvenilir olarak kabul edilmektedir. Soruların tamamı analize tabi tutulduğunda ise değer 0,904’e yükselmiştir. Bu değer yine $0,80 < \alpha < 1,00$ olduğu için sorular bütün şekilde yüksek derecede güvenilir seviyesindedir.

4.6. Araştırmanın Bulguları

Bu başlık altında araştırmanın tanımlayıcı sorularından elde edilen verilerin frekans ve yüzde dağılımları ile hipotezlerin testleri ortaya konulmaktadır.

4.6.1. Araştırmanın Tanımlayıcı Sorularının Frekans ve Yüzde Analizleri

Araştırmanın tanımlayıcı sorularından cinsiyet, bölüm, sınıf, not ortalaması, mezuniyet sonrası muhasebe mesleği ile ilgili bir kariyer düşünülüp düşünülmediği, muhasebe denilince ilk olarak akla gelen meslek, ailede muhasebe mesleği ile ilgilenen/çalışanın olup olmadığı ve muhasebe denilince ilk olarak akla gelenle ilgili ifadelerin frekans ve yüzde dağılımları gösterilmektedir.

Tablo 2. Tanımlayıcı Sorulardan Cinsiyet, Bölüm, Sınıf, Not Ortalaması ile İlgili Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tanımlayıcı Sorular	Seçenekler	Frekans	Yüzde
Cinsiyetiniz?	Kadın	246	58,6
	Erkek	174	41,4
	Toplam	420	100

Tablo 2. Tanımlayıcı Sorulardan Cinsiyet, Bölüm, Sınıf, Not Ortalaması ile İlgili Frekans ve Yüzde Dağılımları (Devamı)

Tanımlayıcı Sorular	Seçenekler	Frekans	Yüzde
Bölümünüz?	Muhasebe ve Finans	105	25,0
	İşletme	155	36,9
	İlahiyat	160	38,1
	Toplam	420	100
Sınıfınız?	İkinci Sınıf NÖ	124	29,5
	İkinci Sınıf İÖ	114	27,1
	Dördüncü Sınıf NÖ	79	18,8
	Dördüncü Sınıf İÖ	103	24,5
	Toplam	420	100
Not Ortalamanız?	1,00-1,99	91	21,7
	2,00-2,49	128	30,5
	2,50-2,99	125	29,8
	3,00-3,49	57	13,6
	3,50-4,00	19	4,5
	Toplam	420	100

Tablo 2’de anket uygulamasına katılan toplam 420 katılımcının 246’sını (%58,6) kadın, 174’ünü (%41,1) ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Elde edilen verilere göre araştırmaya katılan katılımcıların çoğunluğunu kadın cinsiyetine sahip öğrenciler olduğu görülmektedir. Katılımcıların öğrenim gördükleri bölümleri tespit etmek amacıyla uygulanan analiz sonuçlarında ise, 105 (%25,) öğrencinin muhasebe ve finansal yönetim bölümü, 155, (%36,9) işletme bölümü ve son olarak 160’ı (%38,1) ilahiyat bölümünde öğrenim gördükleri tespit edilmiştir.

Sınıf tanımlayıcı sorusunda, ikinci sınıf normal öğretimde olan öğrenciler 124 (%29,5) kişi, ikinci sınıf ikinci öğretimde olan öğrenciler, 114 (%27,1) kişi, dördüncü sınıf normal öğretimde olan öğrenciler 79 (%18,8) kişi iken, dördüncü sınıf ikinci öğretimde olan öğrenciler ise 103 (%24,5) kişidir. Katılımcıların not ortalaması tanımlayıcı değişkeninde, toplam 420 katılımcıdan 91’i (%21,7), 1,00-1,99 not ortalamasına, 128’i (%30,5) 2,00-2,49 not ortalamasına, 125’i (%29,8) 2,50-2,99 not ortalamasına, 57’si (%13,6), 3,00-3,49 not ortalamasına, 19’u (%4,5) 3,50-4,00 ortalamasına sahiptir. Bu verilere göre öğrencilerin ağırlıklı olarak başarılarının 2,50-2,99 not ortalamasına sahip oldukları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 3’de gönüllü olarak katılım sağlayan öğrencilere mezun olunca muhasebe mesleği ile ilgili bir kariyer düşünüp düşünmedikleri sorulması sonucunda evet yanıtını 108 (%25,7) öğrenci, hayır yanıtını 224 (%53,3) öğrenci ve kararsız yanıtını ise 88 (%21,0) öğrenci işaretlemiştir. Ancak burada ilahiyat bölümü öğrencisi olan 160 öğrencinin hayır yanıtı değerlendirme dışı tutulduğunda geriye 64 öğrencinin potansiyel muhasebe meslek adayı olduğu değerlendirilmektedir. Bu durumda muhasebe mesleği ile ilgili olumlu bir tutumun olduğunu ifade etmek yerinde olacaktır.

Ayrıca öğrencilere yöneltilen “Ailenizde muhasebe mesleği ile ilgilenen/çalışan var mı?” sorusuna 112 (%26,7) öğrenci evet, 308 (%73,3) öğrenci ise hayır yanıtını vermiştir.

Tablo 3. Tanımlayıcı Soruların Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tanımlayıcı Sorular	Seçenekler	Frekans	Yüzde
Mezun Olunca Muhasebe Mesleği ile İlgili Bir Kariyer Düşünüyor musunuz?	Evet	108	25,7
	Hayır	224	53,3
	Kararsızım	88	21,0
	Toplam	420	100
Ailenizde Muhasebe Mesleği ile İlgilenen/Çalışan Var mı?	Evet	112	26,7
	Hayır	308	73,3
	Toplam	420	100

Tablo 4. Tanımlayıcı Soruların Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tanımlayıcı Sorular	Seçenekler	Frekans	Yüzde
Muhasebe Denilince Hangisi Aklınıza Gelmektedir?	Serbest Muhasebeci/Serbest Muhasebeci Mali Müşavir	294	70,0
	Hesap Uzmanı	67	16,0
	Denetçi	7	1,7
	Müfettiş	7	1,7
	Ön Muhasebeci	20	4,8
	Diğer	25	6,0
	Toplam	420	100
Muhasebe Denilince Öncelikle Aklınıza Hangi İfade Gelmektedir?	Kolaylıkla İş Bulunabilen Bir Meslektir	80	19,0
	Geliri Yüksek Bir Meslektir	61	14,5
	Prestijli Bir Meslektir	26	6,2
	Vergi Kaçırma Durumu	46	11,0
	Mesleğin Zor Olması	89	21,1
	Dürüstlük Esasına Göre Çalışma	62	14,8
	Müşteri ile İyi İlişki	56	13,3
	Toplam	420	100

Araştırmanın tanımlayıcı soruları bölümünün son kısmında iki soru sorulmuştur. Bu sorulardan birincisi, “muhasebe denilince aklınıza hangisi gelmektedir” sorusu olup, buna verilen yanıtlardan en yüksek frekansa sahip olan seçenek, 294 (%70) kişinin verdiği “Serbest muhasebeci/Serbest muhasebeci mali müşavir” seçeneği olmuştur. En az işaretlenen seçenek ise 7 (%1,7) kişinin işaretlediği “Denetçi” ve “Müfettiş” seçenekleri olmuştur. Katılımcılara yöneltilen ikinci soru “Muhasebe Denilince Öncelikle Aklınıza Hangi İfade Gelmektedir” sorusudur. Bu soruya verilen en yüksek yanıt 89 (%21,1) kişiye ait olan muhasebe mesleğinin zor olduğu düşüncesidir. Mesleğe yönelik en az akla gelen ifade ise, 26 (%6,2) kişiye ait olan mesleğin prestijli olmasıdır.

4.6.2. Araştırma Hipotezlerinin Analizi

Tablo 5. Muhasebe Meslek Mensuplarına Karşı Bakış Açılarında Bölüm Esasında Ortaya Çıkan Farklılık Sonuçları

	Varyans Kaynağı (Bölüm)	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
SDÜ öğrencilerinin muhasebe meslek mensuplarına karşı bakış açıları bölüm esasında ortaya çıkan farklılık	Muhasebe ve Finansal Yönetim	105	3,5673	0,77095	195,469	0,460	3,757	0,024
	İşletme	155	3,7456	0,66095				
	İlahiyat	160	3,5518	0,62905				

Tablo 5'te Süleyman Demirel Üniversitesi'nde eğitim alan muhasebe ve finansal yönetim bölümü, işletme bölümü ve ilahiyat bölümünde öğrenim gören öğrencilerin muhasebe meslek mensupları hakkındaki algıları arasındaki farklılığın One Way Anova testi sonuçları verilmiştir. Tabloda sadece ortalamalar incelendiğinde ortalamaların birbirinden çok farklı olmadığı yani birbirine yakın olduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak analiz sonuçlarından $F=3,757$ seviyesinde p değeri $0,024 < 0,050$ olduğu için ortalamaların birbirine aslında yakın olmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre araştırmadaki "Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin muhasebe meslek mensuplarına karşı bakış açıları bölüm esasında ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır." ifadesi olan birinci hipotez kabul edilmektedir. Yani gruplar arasında muhasebe mesleği hakkındaki algı farklıdır. Gruplar arasındaki farklılığın ortaya konması amacı ile Post Hoc Testlerinden Scheffe testinden faydalanılmıştır. Scheffe Testi Sonuçları tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Post Hoc (Scheffe) Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı (Bölüm)	Ortalamaların Farkı	P	
Muhasebe Meslek Mensupları Hakkındaki Algının Gruplar Arasındaki Farklılığı	Muhasebe ve Finansal Yönetim	İşletme	-0,17828	0,117
		İlahiyat	0,01556	0,983
	İşletme	İlahiyat	0,19384*	0,041
		Muhasebe ve Finansal Yönetim	0,17828	0,117
	İlahiyat	İşletme	-0,19384*	0,041
		Muhasebe ve Finansal Yönetim	-0,01556	0,983

Tablo 6'da bölümler arasında ortaya çıkan farklılık Scheffe Testi ile araştırılmıştır. Buna göre farklılık * işareti ile ifade edilmiştir. Dolayısıyla İlahiyat Fakültesi'nde eğitim alan öğrencilerin vermiş oldukları yanıtların ortalamaları ile İşletme bölümünde öğrenim gören öğrencilerinin vermiş oldukları yanıtların ortalamaları arasında farklılık ortaya çıkmaktadır. Yani $P=0,000$ ve $0,041 < 0,05$ olduğu için gruplar arasındaki farklılık anlamlıdır. Bu durumun nedenleri arasında ilahiyat bölümü mezunu olacak olan öğrencilerin muhasebe meslek mensubu olma ihtimalini bulunmamasından kaynaklı olması olasıdır. Ayrıca Scheffe test sonuçlarına göre işletme ve muhasebe ve finansal yönetim bölümleri ile ilahiyat ve muhasebe finansal yönetim bölümleri arasında bir farklılık söz konusu değildir.

Tablo 7. Muhasebe Mesleğine Karşı Bakış Açılarında Bölüm Esasında Ortaya Çıkan Farklılık Sonuçları

	Varyans Kaynağı (Bölüm)	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
SDÜ öğrencilerinin muhasebe mesleğine karşı bakış açıları bölüm esasında ortaya çıkan farklılık	Muhasebe ve Finansal Yönetim	105	3,5580	0,73573	157,193	0,359	10,519	0,000
	İşletme	155	3,5754	0,59294				
	İlahiyat	160	3,2926	0,49656				

Tablo 7'de muhasebe ve finansal yönetim bölümü, işletme bölümü ve ilahiyat bölümü öğrencilerinin muhasebe mesleğine karşı bakış açılarına yönelik vermiş oldukları yanıtların gruplar arasındaki ortalamaların farklı olup olmadığının araştırılmasında uygulanan One Way Anova test sonuçları yer almıştır. Tablodaki ortalamalar incelendiğinde birbirine yakın olduğu ve gruplar arasında baskın bir farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır. Ancak $F=10,519$ durumunda $P=0,000 < 0,050$ olduğu için gruplar arasında aslında fark olduğu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla "Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin muhasebe mesleğine karşı bakış açıları bölüm esasında ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır." ifadesinin test edildiği H2 hipotezi kabul edilmektedir. Yani gruplar arasında fark olduğu kabul edilmekte ve hangi gruplar arasında farkın olduğu tablo 8'da gösterilmektedir.

Tablo 8. Post Hoc (Scheffe) Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı (Bölüm)		Ortalamaların Farkı	P
Muhasebe Mesleği Hakkındaki Algının Gruplar Arasındaki Farklılığı	Muhasebe ve Finansal Yönetim	İşletme	-0,01736	0,974
		İlahiyat	0,26540*	0,002
		İlahiyat	0,28275*	0,000
	İşletme	Muhasebe ve Finansal Yönetim	0,01736	0,974
		İlahiyat	-0,28275*	0,000
	İlahiyat	Muhasebe ve Finansal Yönetim	-0,26540*	0,002

Tablo 8'de bölümler arasında ortaya çıkan farklılık Scheffe Testi ile araştırılmıştır. Buna göre farklılık * işareti ile ifade edilmiştir. Dolayısıyla İlahiyat Fakültesi'nde eğitim alan öğrencilerin vermiş oldukları yanıtların ortalamaları ile İşletme bölümü ve muhasebe ve finansal yönetim bölümü öğrencilerinin vermiş oldukları yanıtların ortalamaları arasında farklılık ortaya çıkmaktadır. Yani $P=0,000$ ve $0,002 < 0,05$ olduğu için gruplar arasındaki farklılık anlamlıdır. Ayrıca Scheffe test sonuçlarına göre işletme ve muhasebe ve finansal yönetim bölümleri arasında bir farklılık söz konusu değildir. Bu durumun nedenleri arasında ilahiyat bölümü mezunu olacak olan öğrencilerin muhasebe mesleği ile ilgilenme ve muhasebe mesleği ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması, işletme ve muhasebe ve finansal yönetim bölümü öğrencilerinin ise öğrenim gördükleri süre içerisinde muhasebe mesleği ile ilgili daha fazla bilgi sahibi olabilmelerinden kaynaklı olması olasıdır.

Sonuç

Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin muhasebe mesleği ve muhasebe meslek mensubuna bakış açılarının bölümler arasında farklılaşıp farklılaşmadığının araştırıldığı çalışmada örneklem olarak üç bölümde öğrenim gören öğrenciler olarak belirlenmiştir. Bu öğrenciler daha çok muhasebe meslek mensubu olma yönünde ağırlıklı olarak eğitim alan Yalvaç Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu öğrenim gören muhasebe ve finansal yönetim bölümünün 2. ve 4. Sınıf öğrencileri, muhasebe eğitimi alan ve muhasebe meslek mensubu olabilmelerinin yanında diğer iş alanlarına da işgücü yetiştiren iktisadi ve idari bilimler fakültesi işletme bölümünde öğrenim gören 2. ve 4. Sınıf öğrencileri ile hiç muhasebe dersi almayan ve muhasebe meslek mensubu olma durumları söz konusu olmayan ilahiyat fakültesi 2. ve 4. Sınıf öğrencilerine gönüllülük esasına yönelik anket uygulanmıştır. 420 öğrencinin katılım sağladığı çalışmada muhasebe ve finansal yönetim öğrencilerinin sayısı 105, işletme bölümü öğrencilerinin sayısı 155 ve ilahiyat bölümünde öğrenim gören öğrencilerinin sayısı ise 160 olmuştur.

Araştırma problemi ve amacına yönelik elde edilen veriler öncelikle frekans ve yüzde dağılımlarına göre incelenmiş sonrasında ise Cronbach's Alpha, One Way Anova ve Post Hoc Testlerine tabi tutulmuşlardır. Çalışmada iki adet hipotez oluşturulmuştur. Bu hipotezlerden birincisi öğrencilerin bölümü esnasında muhasebe meslek mensuplarına bakış açılarını tespit etmeye yönelik iken, ikinci hipotez ise muhasebe eğitimine bakış açılarının farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmaya yöneliktir. Analizler sonucunda her iki hipotez de kabul edilmiştir. Dolayısıyla gruplar arasında farklılık söz konusu olmuştur. Farklılık baskın olarak ilahiyat bölümünde öğrenim gören öğrencilerinin verilerinin ortalamalarında ortaya çıkmaktadır. Bu durum ilahiyat fakültesi öğrencilerinin muhasebe mesleğine ve muhasebe meslek mensuplarını tanımamalarından kaynaklandığını ifade etmek yerinde olacaktır. Diğer yandan araştırma sonucuna göre eğitimin muhasebe eğitimi ve muhasebe meslek mensuplarına bakış açısı üzerinde etkisinin olduğu sözkonusudur.

Araştırmada son soru açık uçlu olarak hazırlanmıştır. Bu soruda muhasebe ve finansal yönetim ve işletme fakülteleri ile ilahiyat fakültesi öğrencilerine muhasebe ve muhasebe meslek mensubu hakkında belirtmek istedikleri görüşleri sorulmuştur. Anket formlarında ifade edilen görüşler şu şekildedir; "muhasebe mesleğinin doğru-dürüst olarak maddi değerlerin düzenlenip, değerlendirileceği duruma getirilmelidir", muhasebe mesleği, geliri az bir meslektir", kamuda gelir seviyesi bu meslekte daha iyidir", "sabır, dikkat, titizlik ve dürüstlük gerektiren bir meslektir", "zor ama eğlenceli bir meslektir", "iş bulma olanağı zor olan bir meslektir", "dini değerler dikkate alınmamaktadır", "adaletli ve eşit olunmalıdır" "alınan muhasebe eğitimi ile uygulama birbirinden farklıdır".

Bundan sonraki çalışmalarda farklı üniversitelerde aynı bölümler üzerinde araştırma yapılarak elde edilen sonuçlarla benzerliği ya da farklılaşmasının araştırılması gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

- Akyüz, F. , Yeşil, T., Ay, F. (2018). Muhasebe Mesleği Seçiminde Etkili Olan Faktörlerin İncelenmesi: Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, (Özel Sayı), 298-327.
- Albez, A., Bilici, N. (2012). Meslek Yüksekokulları Muhasebe Öğrencilerinin Mesleğe Bakışları: Atatürk Üniversitesi'nde Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16 (3), 383-398.
- Bektöre, S., Sözbilir, H., Banar, K. (2003). Genel Muhasebe İlkeleri ve Uygulaması, Birlik Ofset, Eskişehir.

- Bozkurt İ., Öksüz S., Karakuş R. (2013). Muhasebe Eğitiminin Niteliği ve Bu Eğitimin Muhasebecilik Mesleği ile İlgili Algılarına Etkisi: Çankırı Meslek Yüksekokulu Örneği, *Kırkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 61-76.
- Cemalcılar, Ö., Sürmeli ,F., Benligiray ,Y. (2003). Genel Muhasebe. Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir.
- Çelenk, H., Atmaca, M., Horasan, E. (2010). Marmara Üniversitesi'nde Muhasebe Eğitim Alan Öğrencilerin Muhasebe Alanına Bakış Açılarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma. *Öneri Dergisi*, 9(33), 159-171.
- Duman, B. (2018). Meslek Lisesi Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Meslek Algısı, *Mesleki Bilimler Dergisi*, 7(2), 133-141.
- Erduru, İ., Deran, A. Celik, S. (2017). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Muhasebe Mesleğine Bakış Açılarının İncelenmesi: Ömer Halisdemir Üniversitesi Örneği. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 34-48.
- Ergin, H. (1997). Muhasebeye Giriş, Üniversite Kitapevi, Kütahya.
- Ertaş, F. C. (2007). Muhasebe Organizasyonu, Seçkin Yayınları: Ankara.
- Gökğöz, A. (2012). Muhasebenin Sosyal Yönü, Dora Yayınları, Bursa.
- İpek S., Öksüz M., Yücesan M. (2017). Muhasebe Mesleğinin Öğrenciler Tarafından Algılanması: Ayvacık Meslek Yüksekokulu Örneği, *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(3), 88-95.
- Karabınar, S. (2005). Kültür-Muhasebe Etkileşimi Açısından Muhasebe İklimi-Muhasebeye Kültürel Bakışlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Özcan, İ., Ünal, F., Helhel, Y. (2009). Muhasebe Programı Öğrencilerinin Cinsiyet ve Öğretim Durumunun Muhasebe Mesleğine Yönelik Tutumları ile İlişkilendirilmesi: *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (41), 170-182.
- Tepeli, Y., Kayıhan B. (2015). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Muhasebe Mesleğine Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 138-156.
- TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası (2006). Küreselleşme Etik Kodlar ve Örgütler, Şafak Organizasyon Matbaacılık Ltd. Şti., Ankara.
- Toroslu, M. V. (2012). Muhasebe Teorisi, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Usul, H. (2007). Davranışsal Muhasebe, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti., Ankara.
- 13 Haziran 1989 tarih ve 3568 sayılı resmi gazetede yayımlanan Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu.

